Quickscan flora en fauna

(Croonen Adviseurs)

Quickscan flora en fauna

Buitendijk 2-6, Nieuwendijk

Gemeente Werkendam

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening

Quickscan flora en fauna

Buitendijk 2-6, Nieuwendijk

Gemeente Werkendam

Datum:
3 maart 2010

Projectgegevens:
NAT01-VGV00001-01a

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen
T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99
E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doel 2
1.3 Opbouw rapport 2

2 Natuurwetgeving en -beleid 3
2.1 Algemeen 3
2.2 Flora- en faunawet 3
2.3 EHS en Natura 2000 3

3 Gebiedsbeschrijving 5
3.1 Huidige situatie 5
3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden 5
3.3 Toekomstige situatie 6

4 Methode 7
4.1 Literatuurstudie 7
4.2 Veldbezoek 7

5 Onderzoeksresultaten 9
5.1 Literatuurstudie 9
5.2 Veldbezoek 10
5.3 Relatie veldbezoek – literatuurstudie 11

6 Toetsing aan de Natuurwetgeving 13
6.1 Natuurbeschermingswet 13
6.2 Flora- en faunawet 13

7 Conclusies en aanbevelingen 17
7.1 Conclusies 17
7.2 Aanbevelingen 18

8 Bronnen 19
8.1 Boeken en rapporten 19
8.2 Websites 19

Bijlagen:
Bijlage 1: Algemene informatie Flora- en faunawet
Bijlage 2: Natuurbeschermingswet 1998.
Bijlage 3: Ecologische Hoofdstructuur.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de omzetting van een bedrijfswoning naar een burgerwoning en de bouw van drie woningen en twee schuren aan de Buitendijk 2-6 te Nieuwendijk. Deze ontwikkeling past niet binnen het vigerende bestemmingsplan. Ten behoeve van deze ruimtelijke ontwikkeling wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Op onderstaande figuren (figuur 1 en 2) zijn respectievelijk de planbegrenzing en de planlocatie weergegeven.

Figuur 1: Begrenzing plangebied (www.bing.com/maps, 2010).

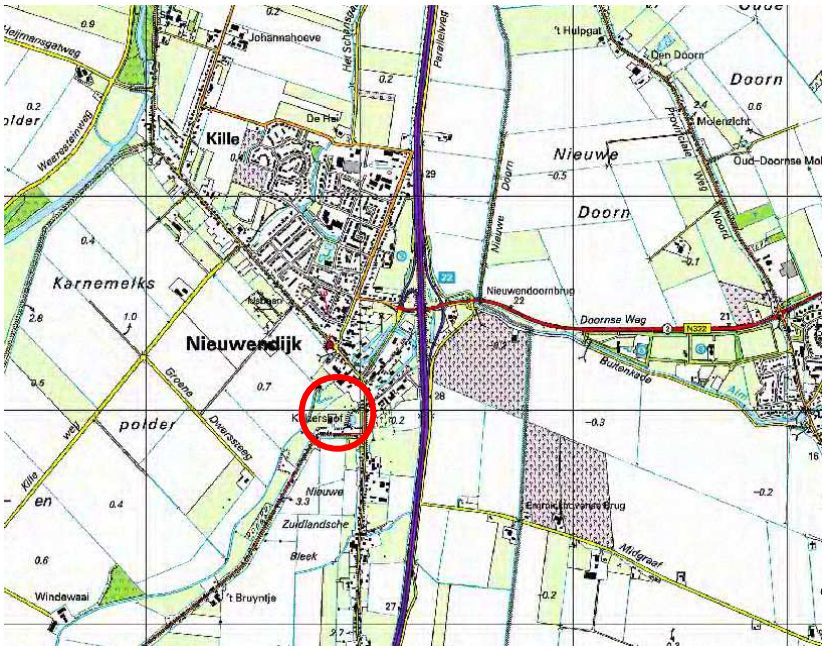

Figuur 2: Locatie plangebied (RLG Atlas Provincie Noord-Brabant, 2005)

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Opbouw rapport

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natura 2000-gebieden. In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie, het veldbezoek en de interpretatie van de gevonden gegevens door het leggen van een relatie tussen beide soorten resultaten. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Flora- en faunawet.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 EHS en Natura 2000

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natura 2000 geldt het ‘Nee, tenzij’- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur wordt verwezen naar respectievelijk bijlage 2 en 3.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

Huidig gebruik

Het plangebied wordt aan de noordwestzijde begrensd door een sloot, die in verbinding staat met de iets te westen daarvan gelegen kleine waterweg 'Bleeke Kil'. Ten oosten van het plangebied ligt een landhuis met een parktuin. De weg Buitendijk vormt de zuidgrens van het plangebied. De planlocatie bestaat uit een grote loods, een bedrijfswoning met een kleine oude romneyloods, een voortuin met enkele oude fruitbomen en een weiland omgeven door sloten met oude knotwilgen (figuur 3, impressie plangebied).

Oude romneyloods

Grote loods

Sloot met oude knotwilgen in oostgrens plangebied

Weiland in westen plangebied

Noord – noordwest grens plangebied

Houtwal (westgrens planlocatie)

Figuur 3: Impressie plangebied (Croonen Adviseurs, 2010)

3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet

Op 2,5 km ten westen van de planlocatie ligt het Natura 2000-gebied de 'Biesbosch' en op 3,8 km van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Loevenstein, Pompveld & Kornsche Boezem'.

Ecologische Hoofdstructuur

Het tegen de noordwestgrens van het plangebied gelegen weiland en de watergang 'Bleeke Kil', die in het zuidwesten grenst aan het plangebied, maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het plangebied zelf maakt geen deel uit van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de provinciale Groene Hoofdstructuur (GHS).

3.3 Toekomstige situatie

Toekomstig gebruik

De ruimtelijke ontwikkeling bestaat uit bouw van drie woningen en twee schuren aan de Buitendijk 2-6 te Nieuwendijk. Daarnaast wordt de watergang in het oosten van het plangebied verbreed en worden er wilgen, riet en elzen aangeplant (figuur 4).

Figuur 4: Ontwerp plangebied (Frank Ruiter architect bna bv,2008).

4 Methode

4.1 Literatuurstudie

Allereerst heeft er een literatuurstudie plaatsgevonden om na te gaan welke biotopen en daaraan verbonden (strikt beschermde) soorten in het plangebied worden verwacht.

Via de website natuurloket.nl heeft een eerste verkenning plaatsgevonden van aanwezige soorten in het kilometerhok waarin het plangebied ligt.

Daarnaast is de CD "Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant" geraadpleegd.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze website natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt redelijk goed gecontroleerd middels collegiale toetsing. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kunnen deze waarnemingen een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Veldbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is afgelegd door de ecoloog van Croonen Adviseurs op 4 februari 2010. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Literatuurstudie

Op basis van de beschikbare literatuurgegevens en het veldbezoek kan worden vastgesteld dat het terrein een potentiële habitat biedt voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels, vleermuizen en vissen.

Uit een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in de kilometerhokken waarin de locatie ligt (X:122; Y:419 en X:122; Y:420) (strikt) beschermde soorten zijn aangetroffen, namelijk vaatplanten, zoogdieren, amfibieën, vissen en dagvlinders. Het overgrote deel van de soortgroepen is echter slecht of zelfs geheel niet onderzocht, waardoor het natuurloket beperkt inzicht biedt in mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Op de site waarneming.nl (2008-2010) worden de volgende waarnemingen vermeld voor het plangebied of de directe omgeving (alleen strikt beschermde vogelsoorten): groene specht, huismus, koolmees, gierzwaluw, blauwe reiger, pimpelmees, ekster.

De CD "Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant" geeft voor het grondgebied van de gemeente Werkendam de volgende soorten: Heikikker, poelkikker, rugstreeppad, groene glazenmaker, rivierrombout, bever, noordse woelmuis, vleermuizen, drijvende waterweegbree en tong-haarmutsmos.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft:

Zoogdieren:
Algemeen: soorten als egel, mol, ree en veldmuis;
Zwaarder beschermde (tabel 2/3) soorten: laatvlieger, franjestaart, gewone baardvleermuis, brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis;

Vogels:
Algemeen: soorten als merel, kauw en Turkse tortel;
(Strikt) beschermde waargenomen soorten: blauwe reiger, havik, sperwer, buizerd, torenvalk, boomvalk, steenuil, bosuil, ransuil, gierzwaluw, ijsvogel, groene specht, grote bonte specht, kleine bonte specht, boerenzwaluw, huiszwaluw, zwarte roodstaart, gekraagde roodstaart, grauwe vliegenvanger, pimpelmees, koolmees, boomkruiper, ekster, zwarte kraai, spreeuw, huismus,

Reptielen/amfibieën:
Algemene (tabel 1): soorten als kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker
Strikt beschermde (tabel 2/3) soorten: kamsalamander, rugstreeppad en heikikker;

Flora
algemene plantensoorten als gewone dotterbloem, grasklokje, grote kaardenbol en gewone vogelmelk, naast de volgende tabel 2/3 soorten: kluwenklokje;

Vlinders
algemene vlindersoorten als kleine vos, landkaartje, boomblauwtje en argusvlinder;

Libellen
algemene libellensoorten als grote keizerlibel, weidebeekjuffer en variabele waterjuffer, naast de (strikt) beschermde rivierrombout;

Vissen
de strikt beschermde vissensoorten bittervoorn, bermpje, kleine modderkruiper, rivierprik, grote modderkruiper, rivier- of beekdonderpad;

Beschermde soorten uit andere soortgroepen zijn niet aangetroffen.

5.2 Veldbezoek

Op 4 februari 2010 bij 7°C en half bewolkt weer is een eenmalig veldbezoek afgelegd door de ecoloog van Croonen Adviseurs aan het plangebied. Aan de hand van de literatuurstudie en de aangetroffen biotopen kan een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten.

Het plangebied betreft een weiland omgeven door een watergang met oude knotwilgen. Op het terrein staat een bedrijfswoning met een oude romneyloods en een grote loods. In de voortuin staan enkele oude fruitbomen. De romneyloods bestaat voor de helft uit een halfrond aluminium dak met een lage kleine muur van oude bakstenen. De muur is op enkele plaatsen gespleten. Het betreft geen spouwmuur, waardoor er voor vleermuizen geen ruimtes zijn waar zij zich mogelijk zouden kunnen ophouden. De grote schuur is geheel opgetrokken uit een soort aluminium. (Spouw)muren en een zolder ontbreken. Het dak is enkelvoudig opgetrokken, er zijn geen ruimtes aanwezig onder het dak. In twee oude fruitbomen in de voortuin bevinden zich voor vleermuizen geschikte gaten. De oude knotwilgen in het plangebied dienen mogelijkerwijs als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen en als mogelijke nestplaats voor steenuilen. De watergangen in het plangebied bieden een geschikt potentieel biotoop voor de grote en de kleine modderkruiper. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten aangetroffen.

5.3 Relatie veldbezoek – literatuurstudie

De literatuurstudie en het veldbezoek hebben aangetoond dat het projectgebied een potentieel biotoop vormt voor vogelsoorten als de steenuil, meerdere vleermuizensoorten en enkele vissensoorten. De oude knotwilgen in het plangebied kunnen als mogelijke verblijfplaats dienen voor steenuilen. Dat geldt niet voor de fruitbomen in de voortuin. Daarnaast fungeren de watergangen en knotwilgen mogelijk als verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen. De te slopen bebouwing fungeert niet als potentiële verblijfplaats van vleermuizen. Dit geldt eveneens voor twee fruitbomen in de voortuin, daar de diameter van deze bomen onvoldoende is (minder dan 3 dm op borsthoogte) en vleermuizen niet de voorkeur geven aan fruitbomen als verblijfplaats. Daarnaast bieden de watergangen een mogelijk habitat voor de grote- en kleine modderkruiper. Deze vissoorten komen met name voor in poldersloten. Het plangebied wordt niet geschikt geacht voor overige de in de literatuurstudie gevonden strikt beschermde soorten, daar het plangebied niet voldoet aan de habitateisen voor deze soorten.

6 Toetsing aan de Natuurwetgeving

6.1 Natuurbeschermingswet

6.1.1 NB-wet en EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS of GHS in een van de plangebieden. De watergang 'Bleeke Kil' direct ten zuidwesten van het plangebied maakt deel uit van de EHS. De werkzaamheden in het plangebied, waaronder de verbreding van de sloten en de aanplant van elzen, riet en wilgen zullen een positief effect hebben op de nabijgelegen EHS. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake.

Op ongeveer 2,5 kilometer ten westen van de planlocatie ligt het Natura 2000-gebied 'Biesbosch' en op ruim 3,5 kilometer ten noordwesten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Loevenstein, Pompveld & Kornsche Boezem'. Deze Natura 2000-gebieden kennen instandhoudingsdoelen, waarvoor een behoud van de populatieomvang of habitatoppervlakte en kwaliteit van het leefgebied geldt, ofwel een verbetering van de kwaliteit en een uitbreiding van de populatieomvang of habitatoppervlakte. Aangezien de ruimtelijke ingrepen op kleine schaal plaatsvinden en vanwege de afstand tot de Natura 2000-gebieden, zal er van enige negatieve externe werking op de Natura 2000-gebieden geen spraken zijn, omdat de instandhoudingsdoelen door de ruimtelijke ingrepen niet in gevaar komen.

6.2 Flora- en faunawet

6.2.1 Licht beschermde soorten (tabel 1- soorten)

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied in de omgeving aanwezig blijft en het algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

6.2.2 Vogels

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit betreft alle in bomen broedende roofvogelsoorten en de kerkuil, ransuil, steenuil, oehoe, roek, grote gele kwikstaart, ooievaar en de huismus. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4 vogelsoorten.

Gezien de aanwezige oude knotwilgen langs de watergang in het plangebied komt mogelijkerwijs de steenuil in het plangebied voor. De habitateisen van deze soort komen geheel overeen met het aangetroffen habitat in het plangebied, bestaande uit een erf en een weiland met watergangen en oude knotwilgen. Deze oude knotwilgen blijven echter allen behouden.

Daarnaast worden er knotwilgen en elzen aangeplant. Dit zal mogelijkerwijs een positief effect hebben op eventueel aanwezige steenuilen in het plangebied. Derhalve is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet aan de orde. Een nader onderzoek naar de steenuil is niet noodzakelijk.

Daarnaast zijn er categorie 5 vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen holen, spechtengaten of andere mogelijke nesten aangetroffen in het plangebied. Eventueel aanwezige nesten van categorie 5 vogelsoorten zijn in dit geval echter niet beschermd, aangezien er voldoende nestmogelijkheden aanwezig zijn in de omgeving. Zo ligt er aan de zuidzijde van het plangebied een houtwal en komt ten oosten van het plangebied een oud huis voor met een verwilderde tuin. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen. Er hoeft geen nader vogelonderzoek plaats te vinden. Er zijn geen overtredingen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.2.3 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen.

Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering of op zolders. De te slopen schuren in het plangebied zijn niet geschikt bevonden als mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen. Een nader onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen is derhalve niet aan de orde.

Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen. In het plangebied zijn in twee fruitbomen enkele gaten aangetroffen. Deze fruitbomen zijn echter niet van voldoende omvang. Globaal is de diameter op borsthoogte minder dan 3 decimeter. Gezien de omvang van deze bomen kan het met vrij grote zekerheid worden uitgesloten dat deze bomen dienen als mogelijke vleermuizenverblijfplaats. De oude knotwilgen in het plangebied fungeren mogelijkerwijs wel als potentiële vleermuisverblijfplaats. Deze oude knotwilgen blijven echter behouden. Een nader onderzoek naar boombewonende vleermuizen is derhalve niet aan de orde.

Het plangebied is vanwege de watergangen en rijen knotwilgen geschikt bevonden als foerageergebied (jachtgebied). Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen. Het huidige foerageergebied zal niet verdwijnen; door de ruimtelijke ingreep komt er zelfs potentieel foerageergebied bij. De watergangen worden verbreed en er worden wilgen, riet en elzen aangeplant. Derhalve bestaan er wat betreft foerageergebied geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet.

Wat betreft vleermuizen is er geen noodzaak voor nader onderzoek of voor de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

6.2.4 Kleine- en grote modderkruiper

Literatuurstudie heeft aangetoond dat in het plangebied mogelijk de kleine- en grote modderkruiper voorkomt. De poldersloten in het plangebied vormen een geschikt biotoop voor deze vissoorten. De watergangen in het plangebied worden deels vergraven, om ze te verbreden. Deze activiteit kan verstorend werken op mogelijk aanwezige kleine en/of grote modderkruipers. Er dient derhalve een nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van de kleine en/of grote modderkruiper in de poldersloten in het plangebied.

Kleine modderkruiper

De kleine modderkuiper is een tabel 2-soort van de Flora- en faunawet. Indien de watergangen en greppels in het plangebied worden aangepast of vergraven kan een ontheffing worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van LNV ofwel een gedragscode opgesteld worden of een bestaande gedragscode worden gebruikt. Aangezien het hier werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling betreft, wordt aanbevolen de gedragscode voor Bouwend Nederland te gebruiken. De doorlooptijd van een gedragscode is circa 4 maanden. Deze gedragscode kan gebruikt worden voor de werkzaamheden waarbij de kleine modderkruiper gemoeid is. Indien de werkzaamheden in het plangebied aantoonbaar worden uitgevoerd op basis van de door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode “Bouwend Nederland” is een ontheffing voor de kleine modderkruiper niet aan de orde.

Grote modderkruiper

De literatuurstudie en het veldbezoek hebben aangetoond dat mogelijkerwijs de grote modderkruiper voorkomt in de watergangen in het plangebied. Er is daarom nader onderzoek noodzakelijk naar de grote modderkruiper. Indien hierbij de grote modderkruiper wordt aangetroffen, is nader onderzoek noodzakelijk.

De grote modderkruiper is een tabel 3-soort van de Flora- en faunawet. Voor soorten van tabel 3 geldt geen gedragscode, maar dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. De eisen zijn strenger dan soorten van tabel 2. Echter, indien wordt gewerkt volgens de gedragscode “Bouwend Nederland” die geldt voor tabel 2 soorten, zal voor de grote modderkruiper makkelijker een ontheffing kunnen worden verkregen.

Voor de aanvraag van een ontheffing dient u eerst een activiteitenplan op te stellen. In dit activiteitenplan beschrijft u het doel van de ontheffingsaanvraag en geeft u een uitgebreide onderbouwing. Bij de ontheffingsaanvraag voor een ruimtelijke ingreep dienen meerdere onderdelen te worden toegevoegd aan het activiteitenplan. Dit betreft onder andere de ligging van het plangebied, een onderbouwing van de activiteiten en de planning daarvan. Dit activiteitenplan stuurt u in tweevoud mee met het formulier voor het aanvragen van een ontheffing. Wacht met het starten van de activiteiten totdat u van Dienst Regelingen een beslissing heeft ontvangen.

Dienst Regelingen beoordeelt uw aanvraag op de volgende punten:
- Is er sprake van een in of bij de wet genoemd belang?
- Is er een alternatief dat minder schade toebrengt?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de grote modderkruiper in gevaar?

Voor werkzaamheden die worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode geldt wel nog artikel 10 van de Flora- en faunawet (opzettelijk verontrusten). Om een beroep te kunnen doen op deze vrijstelling moet worden aangetoond dat conform de gedragscode is gehandeld.

Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen kost doorgaans €300,00. Deze kosten worden nader toegelicht in de Regeling tarieven Flora- en faunawet.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Beschermde natuurgebieden
Op ongeveer 2,5 kilometer ten westen van de planlocatie ligt het Natura 2000-gebied 'Biesbosch' en op ruim 3,5 kilometer ten noordwesten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Loevenstein, Pompveld & Kornsche Boezem'. Aangezien de ruimtelijke ingrepen op kleine schaal plaatsvinden en vanwege de afstand tot de Natura 2000-gebieden, zal er van enige negatieve externe werking op de Natura 2000-gebieden geen spraken zijn, omdat de instandhoudingsdoelen door de ruimtelijke ingrepen niet in gevaar komen.

De watergang 'Bleeke Kil' direct ten zuidwesten van het plangebied maakt deel uit van de EHS. De werkzaamheden in het plangebied, waaronder de verbreding van de sloten en de aanplant van elzen, riet en wilgen zullen een positief effect hebben op de nabijgelegen EHS. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake.

Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan of een voortoets.

Beschermde soorten
Op basis van de beschikbare literatuurgegevens en het veldbezoek kan worden vastgesteld dat het terrein een potentiële habitat biedt voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels, vleermuizen en vissen.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

In tabel 1 zijn de strikter beschermde soorten en/of soortgroepen opgenomen die mogelijkerwijs in het plangebied voorkomen. Daarbij zijn tevens de mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep aangegeven en de eventuele noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

Tabel 1: Voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/opmerkingen
Vleermuizen	nee	nee	nee	Geen onderzoek noodzakelijk, knotwilgen blijven behouden.
Steenuil	nee	nee	nee	Geen onderzoek noodzakelijk, knotwilgen blijven behouden.
Kleine modderkruiper	mogelijk	ja	nee	Werkzaamheden uitvoeren volgens gedragscode.
Grote modderkruiper	mogelijk	ja	Ja (indien aanwezig)	Stuur samen met de ontheffingsaanvraag een activiteitenplan op.

Een vervolgonderzoek naar het voorkomen van de grote en kleine modderkruiper in de watergangen in het plangebied wordt noodzakelijk geacht. Indien hierbij de grote modderkruiper wordt aangetroffen, is een ontheffing noodzakelijk. Worden hierbij kleine modderkuipers aangetroffen, dan kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de gedragscode van Bouwend Nederland. In dergelijk geval is geen ontheffing nodig. Wel dienen de werkzaamheden dan aantoonbaar te worden uitgevoerd volgens de gedragscode.

7.2 Aanbevelingen

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (halverwege maart tot en met halverwege augustus) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen, is het belangrijk om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

Daarnaast willen wij erop attenderen dat er speciaal voor renovatie of nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel zijn, die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren, die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

Broekhuizen, S. et al. (1992). *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren,* KNNV.

Cools, J. M.A., (1989). *Atlas van de Noord-Brabantse Flora*, KNNV.

EIS-Nederland/De Vlinderstichting/ Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2006). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen.*

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht

Nie de, H. W., (1997). *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*, Media Publishing Doetinchem.

SOVON, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS – Nederland.

Stumpel T., Strijbosch H. (2006). *Veldgids amfibieën en reptielen*, KNNV Uitgeverij.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.natuurloket.nl
- www.bing.com/maps
- www.minlnv.nl
- www. ravon.nl
- www.waarneming.nl

Bijlage 1

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet
De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten.

Beschermde soorten
Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:
- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet
De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Beschermde leefomgeving

De Flora- en faunawet maakt het voor provincies mogelijk een bepaalde plek in het landschap aan te wijzen als beschermde leefomgeving. Zo kunnen plaatsen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort worden beschermd. Een beschermde leefomgeving kan bijvoorbeeld zijn: een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur waarop beschermde planten groeien.

Ontheffingen

De Flora- en faunawet beschermt planten- en diersoorten door middel van een groot aantal verbodsbepalingen:

- Verboden handelingen bij beschermde planten en dieren. Bijvoorbeeld het verbod op het doden van eekhoorns.
- Verboden en bepalingen voor jacht- en vangmiddelen. Bijvoorbeeld het verbod op het bezit van strikken en vallen.

In bepaalde gevallen zijn uitzonderingen mogelijk op deze verboden. Provincies kunnen ontheffing verlenen voor de bestrijding van dieren die schade toebrengen of voor het beheer van de wildstand. In alle overige gevallen kan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontheffing verlenen.

De Dienst Regelingen van LNV verleent in de praktijk de meeste ontheffingen. Dit gebeurt op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze ontheffingen zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Ruimtelijke ingrepen: ontheffingen die nodig zijn vanwege de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van een gebied, bijvoorbeeld de aanleg van woonwijken, wegen of (natuur)terreinen. Deze ontheffingen kunnen ook worden gegeven voor (onderhouds)werkzaamheden.

- Onderwijs en onderzoek, repopulatie en herintroductie: in het geval van onderwijs en onderzoek kan bijvoorbeeld ontheffing worden verleend voor het vangen van dieren om DNA af te nemen voor wetenschappelijk onderzoek. Een voorbeeld van repopulatie en herintroductie is het uitzetten van otters in natuurgebieden.
- Overigen: deze categorie is zeer ruim. Het kan gaan om ontheffingen van het bezitsverbod of ontheffingen van het gebruik van verboden vangmiddelen. Ook ontheffingen voor het gebruik van biologische bestrijders in tuinbouwkassen zijn mogelijk. Als een provincie geen ontheffing kan verlenen voor schade- en overlastbestrijding, verleent de Dienst Regelingen deze soms.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:
- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten) en nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten).

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig.

Bijlage 2

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet
Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden
De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen. Maar soms doet het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) dit.

Bestaand gebruik
Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik.

De wijzigingen zijn gericht op:
- Verbetering van de werking van de wet in de praktijk.
- Verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde natuurmonumenten
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden waarvoor het natuurmonument was aangewezen worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 3

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur
De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123 duizend hectare. Ongeveer 45 procent van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden
De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.